

Briselē, 2.2.2016.
SWD(2016) 14 final

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS
IETEKMES NOVĒRTĒJUMA KOPSAVILKUMS

Minamatas konvencijas par dzīvsudrabu ratificēšana un īstenošana

Pavaddokuments dokumentam

Priekšlikums

**Eiropas Parlamenta un Padomes regula par dzīvsudrabu un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr.
1102/2008**

{COM(2016) 39 final}
{SWD(2016) 17 final}
{SWD(2016) 18 final}

Kopsavilkums

Ietekmes novērtējums par *Minamatas konvencijas par dzīvsudrabu ratifikāciju un īstenošanu, ko veiktu ES*

A. Rīcības

nepieciešamība

Kāpēc jārīkojas?

Kāda ir risināmā problēma? Ne vairāk kā 11 rindas

Ekspozīcija dzīvsudrabam, galvenokārt ar kontaminētu zivju lietošanu uzturā, var nodarīt kaitējumu smadzenēm, plaušām, nierēm un imūnsistēmai. ES jau ir veikusi pasākumus šīs problēmas risināšanai, samazinot dzīvsudraba emisijas un izmantošanu savā teritorijā. Tomēr, tā kā dzīvsudraba problēma ir globāla, ES nevar savus iedzīvotājus pietiekami aizsargāt viena pati, jo pie ekspozīcijas dzīvsudrabam lielā mērā vainojamas emisijas no citām pasaules daļām. Tāpēc ES aktīvi atbalstīja starptautiskās sarunas par pasaules mēroga nolīgumu par dzīvsudrabu un parakstīja Minamatas konvenciju par dzīvsudrabu. Kamēr Minamatas konvenciju nav ratificējušas vismaz 50 puses, tā spēkā nestājas, līdz ar to iepriekš izklāstītā problēma globālā mērogā risināta netiek. Ir apzinātas sešas jomas, kurās ES tiesību akti pašlaik nav pielāgoti Minamatas konvencijai: 1) metāliskā dzīvsudraba imports, 2) dzīvsudrabu saturošu produktu eksports, 3) dzīvsudraba pašreizējais lietojums rūpnieciskajos procesos, 4) dzīvsudraba izmantošana produktos un procesos jaunos veidos, 5) nerūpnieciskā mazapjoma zelta ieguve un 6) zobārstniecības amalgamas izmantojums.

Ko paredzēts panākt ar šo iniciatīvu? Ne vairāk kā 8 rindas

Starptautiska rīcība dzīvsudraba problēmas risināšanā papildinātu spēkā esošos ES pasākumus un ļautu ievērojami samazināt dzīvsudraba piesārņojumu ES un globālā līmenī, kā arī tā nonākšanu ES no citām valstīm. Vidējā termiņā un ilgtermiņā tādējādi mazinātos dzīvsudraba klātbūtne pārtikas aprīvē.

Kāda pievienotā vērtība ir rīcībai ES līmenī? Ne vairāk kā 7 rindas

Dzīvsudraba piesārņojuma pārrobežu rakstura dēļ vajadzīga rīcība pasaules mērogā. Lai konvencija stātos spēkā un baudītu vispārēju atbalstu, ES un tās dalībvalstīm tā jāratificē. Turklāt atsevišķi aspekti (piem., dzīvsudrabu saturošu produktu tirdzniecība), ko reglamentē Minamatas konvencija, ir vai nu ekskluzīvā ES kompetencē, vai ietekmētu ES tiesību aktu kopumu, tāpēc tiem pievērsties var tikai ES līmenī. Turklāt, lai gan visas dalībvalstis ir apņēmušās Minamatas konvenciju ratificēt, tas būs iespējams tikai tad, kad konvenciju būs transponējusi un ratificējusi ES.

B. Risinājumi

Kādi leģislatīvie un neleģislatīvie rīcībpolitikas varianti tikuši apsvērti? Vai kādam no tiem ir dodama priekšroka? Kāpēc? Ne vairāk kā 14 rindas

Transponēt starptautiskus tiesību aktus var tikai leģislatīvā ceļā. Ņemot vērā, cik daudzi ES tiesību akti attiecas uz dzīvsudrabu, un to, ka Minamatas konvencijas modelis lielā mērā bijuši tieši ES tiesību akti, lai ES konvenciju varētu ratificēt, vajadzīga tikai ierobežota leģislatīva iejaukšanās. Varianti ir izstrādāti tā, lai tie aptvertu tās sešas jomas, kurās tiesību akti ir nepilnīgi. Kopumā tie paredz vai nu Minamatas konvencijas ratifikācijai vajadzīgo izmaiņu minimumu, vai arī neaprobežojas tikai ar minimumu vien un paredz striktāku pieeju. Vēlamais variants apvieno dzīvsudraba un dzīvsudrabu saturošu produktu tirdzniecības ierobežojumus, aizliegumu laist tirgū jaunus produktus un izmantot jaunus rūpnieciskos procesus, kuros izmanto dzīvsudrabu, ierobežojumus dzīvsudraba izmantošanai dažos ražošanas procesos un zobārstniecības amalgamas izmantošanas nosacījumu sašaurināšanu. Tas galvenokārt ietver pasākumus, kas atbilst ratifikācijai vajadzīgo izmaiņu minimumam, bet ietver nedaudz stingrākus pasākumus attiecībā uz jauniem dzīvsudraba izmantojumiem un zobārstniecības amalgamu. Kas attiecas uz zobārstniecības amalgamu, par ko sabiedrības interese ir vislielākā, tika secināts, ka zobārstniecības amalgamas aizliegums (kam priekšroku dod sabiedrība), spriežot pēc ES veselības un vides zinātnisko komiteju atzinumiem, nav proporcionāls, tāpēc šis variants tika noraidīts.

Kuru variantu kurš atbalsta? Ne vairāk kā 7 rindas

Minamatas konvencijas ratifikācija un īstenošana tiek plaši atbalstīta. Būtisku atšķirību starp iedzīvotāju un organizāciju viedokļiem kopumā nav, un lielākā daļa (39–85 %) atbalstīja striktāku pieeju konvencijas transponēšanai. Tomēr daži respondenti (2–12 %) priekšroku deva mazāk striktai pieejai. Kas attiecas uz

dzīvsudraba izmantošanu rūpnieciskos procesos, fiziskas personas un NVO ar lielu pārsvaru atbalstīja pilnīgu aizliegumu, savukārt trešdaļa privātā sektora organizāciju aicināja izvēlēties mazāk striktu pieeju. Kas attiecas uz zobārstniecības amalgamu, ļoti liels iedzīvotāju un NVO vairākums atbalstīja aizliegumu, savukārt gandrīz puse privātā sektora organizāciju atbalstīja mazāk striktu pieeju.

C. Vēlamā variantā ietekme

Kādus ieguvumus sniegs vēlamais variants (ja tāds ir, pretējā gadījumā — galvenie varianti)? Ne vairāk kā 12 rindas

Galvenos ieguvumus dos konvencijas stāšanās spēkā un piemērošana trešās valstīs. Tas samazinās globālās dzīvsudraba emisijas un ilgtermiņā arī pārtikas ķēdes kontamināciju gan pasaulē, gan ES līmenī. Turklāt vēlamie ES tiesību aktu kopuma atjaunināšanas varianti ievērojami samazinās dzīvsudraba noplūdes dūņās un ūdenī. Gaidāms, ka uzņēmumos, kas nodarbojas ar amalgamas separatoru ražošanu, uzstādīšanu un apkopi vai specializējas dzīvsudraba saturošu atkritumu apsaimniekošanā, radīsies darbvietas.

Kādas ir vēlamā variantā izmaksas (ja tāds ir, pretējā gadījumā — galveno variantu izmaksas)? Ne vairāk kā 12 rindas

Tiek lēsts, ka vēlamā scenārija kopējās izmaksas ir 13–135 miljoni EUR gadā. Paredzams, ka vislielākā ekonomiskā ietekme tiks atstāta uz ķīmiskās rūpniecības nozari: divās Vācijas ražotnēs dzīvsudrabu pašlaik izmanto dažādos katalītiskajos procesos izmantojamo alkoholātu ražošanā. Scenārijā nav minēts, vai šīs divas ražotnes pārredzamā nākotnē pāries uz bezdzīvsudraba procesiem, kas ir atkarīgs no tā, kādus pasākumus varētu veikt Vācija vai — brīvprātīgā kārtā — pati nozare. Tāpēc šim variantam ir liels izmaksu diapazons (3–77 miljoni EUR gadā). Papildu izmaksas — 10–58 miljoni EUR gadā — ir saistītas ar amalgamas separatoru uzstādīšanu un apkopi zobārstniecības kabinetos.

Kā tas skars uzņēmumus, MVU un mikrouzņēmumus? Ne vairāk kā 8 rindas

Vēlamie varianti neatstās būtisku ietekmi uz MVU un mikrouzņēmumiem, izņemot tos zobārstus, kuru kabineti vēl nav aprīkoti ar zobārstniecības amalgamas amalgamatoriem un separatoriem.

Trešās valstīs, kas konvenciju ievēro, piemēros standartus, kas ir līdzīgi ES pašlaik spēkā esošajiem noteikumiem, tādējādi pietuvinot pasaules mērogā līdzvērtīgus konkurences apstākļus darbībās, kurās izmanto un emitē dzīvsudrabu.

Vai būs būtiska ietekme uz valstu budžetu un pārvaldi? Ne vairāk kā 4 rindas

Konvencijas par dzīvsudraba ratificēšana ES neradītu būtisku administratīvo slogu vai ietekmi uz valstu budžetiem. Tā atvieglotu ratificēšanu dalībvalstīm, kuras apņēmušās konvenciju ratificēt.

Vai būs kāda cita būtiska ietekme? Ne vairāk kā 6 rindas

Paredzams, ka konvencijas stāšanās spēkā pavērs tirgus ES ekonomijai un veicinās to ES produktu tirdzniecību, kas jau tagad atbilst Minamatas konvencijā iekļautajām prasībām par zemu dzīvsudraba līmeni vai dzīvsudraba neesību.

D. Sekojumpasākumi

Kad politika tiks pārskatīta? Ne vairāk kā 4 rindas

Tā kā būtisks jebkādas dzīvsudraba politikas izvērtēšanas aspekts būtu globālā dimensija, ES savu politiku pārskatīs paralēli konvencijas rezultativitātes izvērtējumam, kas paredzams 2023. gadā.